N:o 14. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 15 Juli 1882. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Lösn:r med musikbilaga 50 öre. Årg. 2.

En japanesisk musikunderhållning.

I en på engelska utkommen beskrifning öfver Japan af Isabella L. Bird finna vi följande teckning af musiken i detta land.

Ganska intressant var en bjudning, som herr Satow gjorde i sitt vackra japanska hus, hvars enkla utrustning erbjöd allt som kan motsvara en fin europeisk och japansk smak. Tak och pelare voro af limfärgadt trä, väggarne öfverdragna med vackert grönaktig gips; en alkov med fina mattor, till en del öfvertäckta med en persisk duk, en beqväm hvilobädd i enkel färg, några stolar, ett bord med en lampa, ett ställ med några sällsynta böcker, några ganska vackra bronsprydnader och förträffliga kopparstick och blommor i vaser, som hängde på väggarne — detta var allt som fans i rummet. Sällskapet bestod blott af ett par engelska sekreterare, hustrun till en af dem och så min person. Den enkla middagsmåltiden var värd att beskrifvas af Disraeli och serverades ljudlöst af en tjenare i japansk kostym. Strax efter det vi begifvit oss till sällskapsrummet inträdde tretton fint klädda herrar och damer, och tjenare bragte dem derpå deras instrumenter. Denna orkesterpersonal bestod af musikvänner under ledning af en japansk komponist, som vill gälla för Japans Wagner och hade komponerat den musik, som denna afton utfördes. Det var 6 herrar och 6 damer, bland hvilka tvenne äldre enkor. På golfvet lågo 5 instrumenter, kallade 'kotos', hvarje af 6 fots längd.

En ung flicka, dotter till en adlig embetsman, spelade på 'scho', ett utomordentligen prydligt arbetadt, antikt instrument, bestående af flere flöjter förfärdigade af gyllenlack och inlagda med silfver. Flickan, så japanska hon än var, såg rätt bra ut och intog genom sitt värdiga och behagliga sätt, men hon hade pudrat hals och ansigte och färgat underläppen röd. Hennes klädsel bestod af en kimono af bronsfärgadt siden med långt nedhängande ärmar. . . De andra damerna voro klädda i långa klädningar och armkåpor af mörkblått siden. Männen buro alla lifrockar och benkläder af siden.

Alla dessa personer voro japaneser af god härkomst, och det behag, den värdighet och höflighet de visade och den öppenhjertliga vänlighet de iakttogo mot hvarandra låter sig ej beskrifvas. De förde sig helt naturligt och erbjödo det intressanta skådespelet af ett bildadt sällskapslif, som, i sin art fullkomligt, ej hade i ringaste mån gestaltat sig efter europeiskt mönster.

Jemte denna intagande orkester visade sig en märkvärdig uppenbarelse i gestalt af ett nioårigt barn, dotter till en högre kejserlig embetsman, en varelse af obeskriflig värdighet och slutenhet, från tidigaste barndomen uppfostrad till fullkomlig sjelfbeherskning, förtrogen med allt möjligt hörande till etiketten för hennes ålder och kön — en liten prinsessa, ett alster af civilisationens konstmessigaste system.

Man tänke sig några lampor, som stå på golfvet, bredvid dem kotos, derbakom orkestern och noterna liggande på lackerade notställ såsom i templen; i andra ändan af rummet sitta fyra åhörare på beqväma stolar. Då insmyger sig plötsligen denna varelse midt i rummet, gör en djup bugning och står derefter alldeles orörlig till dess musiken begynner, då hon börjar dansa. Vid sitt inträdande bar hon en kimono af rikt, randigt siden och ett skärp af charlakansröd brokad. . . Efter en stund gick hon ut till sina i rummet utanför väntande följeslagare och visade sig åter i en klädning af hvitt sidenflor och i scharlakansröd siden-hakama samt med en stor och vacker solfjäder i sin hand.

Återigen läto de skrikande instrumenten sina förskräckliga toner ljuda, och miniatyrhofdamen underhöll oss med två långa danser, som förestälde de fyra årstiderna. I sjelfva verket var det ej någon egentlig dans utan en hop dramatiska ställningar, som utfördes med en utomordentlig noggrannhet. Dervid försatte den lilla figuren solfjädern i rytmiska svängningar, och ehuru fötterna nästan omärkligt rörde sig, stampade hon dock emellanåt i golfvet, såsom bruket var i det antika dramat. Uttrycket i hennes ansigte var oförändradt såsom en mask. Oss ignorerade hon fullkomligt, och hennes uppåt riktade blickar förirrade sig aldrig till vår plats; hon var af sin dramatiska verksamhet alldeles afskild från verlden omkring sig. Den fullkomliga sjelfbeherskning, som vår lilla prinsessa ådagalade under dansen, var högst märkvärdig och den upprepade bugningen vid slutet en verklig konstproduktion. Men denna värdighet var ej rolig utan pinsam. Ofta kände jag hos mig uppstå den önskan att hon skulle snafva litet eller komma af sig eller också någon gång rikta sina blickar på oss. Då hon slutat och mottog våra bifallsyttringar, visade hon ej ett spår af någonting barnsligt i sitt sätt.

Om den musikaliska produktionen har jag ej mycket att säga. Om jag kände mig marterad och fruktade för en nervaffektion, så kanske det var min egen skuld. De föredragande voro lyckliga, och herr Satows lugna, själfulla anlete förrådde ej ett spår af förlägenhet. För mig är den orientaliska musiken ett mysteriöst dödsqval. Jag skulle gerna vilja veta om musiken i templet på berget Zion varit lika missljudande för europeiska öron. En oöfverstiglig afgrund skiljer österns harmonier från vesterns. De musicerande önskade höra någonting af vår musik, och fru Mounsey spelade en af våra vackraste sentimentala sånger; främlingarna stodo rundt omkring henne med en kritisk min i sina ansigten, som ej bådade något godt. De tackade henne artigt, men trots deras orientaliska höflighet blef det ingen komplimang utaf.

Orkestern hade fem 'kotos', två 'scho', en koreaflöjt eller 'fuye' och en japansk 'fuye'. Två sångnummer förekommo, hos hvilka man borde kunna ha spårat några regler; sångarne iakttogo emellertid icke alls några sådana, utan hvar och en tycktes gå på efter eget godtfinnande. Musiken var allt igenom monoton, och för hvar gång jag hoppades att få höra en harmonisk vändning, gick den öfver i de förfärligaste dissonanser. Piano förekom ej; allt var forte, crescendo och fortissimo. Men d:r Müller, som grundligt studerat japaneserna och deras musik, sade mig: 'Frågar man mig hvad intryck vår musik gör på japaneserna, så tror jag mig kunna förklara, att de finna denna lika afskyvärd, som vi deras.' En ansedd japanes sade, ehuru ej till mig, ty det skulle höfligheten förbjudit honom: 'Barn, qvinnor och kulis kunna möjligen finna behag i den europeiska musiken, men en bildad japanes skall aldrig kunna lida den.'

Japanesernas musik härstammar, liksom de flesta af deras konster och vetenskaper, från Kina och Korea, och deras teori är af samma halt som den mystiska spekulationen hos kineserna, hvilka, alldenstund de hänföra naturens krafter och företeelser till talet fem, förklara, att då tonerna höra till dessa företeelser, så gifves det också endast fem toner. Ehuru dessa toner äro lagligen fastställda, så bruka dock japaneserna på stränginstrument äfven kromatiska intervaller. Klaverna stå i bestämdt förhållande till månaderna, så att för hvar och en af de tolf månaderna särskilda regler öfver tonarterna äro gifna; för hvarje månad uttryckes också på blåsinstrumenten vindens brusande med en viss tonart. Jag kan dock ej närmare fördjupa mig i detta dimmiga system, trots det att herr Satow gjorde sig all möda att förklara det för mig; också säga ju sjelfva de invigda, att den japanska musiken är obegriplig, till en del derför, att texten till åtskilliga äldre musikstycken gått förlorad och spelarne ej mer känna dess ursprungliga betydelse.

Våra sammansatta instrument med ventiler, tangenter och hammare äro dem obekanta. Japaneserna begagna endast stränginstrument, hvilka spelas med stråke eller olika slags hvassa verktyg, blåsinstrument af trä eller musslor med metalltungor samt perkussions- eller slaginstrument af trä och metall med öfver dem spändt skinn.

Af 'koto' finnas flere sorter, af hvilka en är bekant sedan 1500 år tillbaka. Det instrument, som spelades hos herr Satow, hade 13 strängar af silkestråd, som gjorts styfva medelst vax och voro spända öfver två orörliga stall; dessa senare äro försedda med fötter och stå på en 6 fot lång resonnansbotten af hårdt trä; på undre sidan äro tvenne öppningar anbragta. De spelas med fingersköldar af elfenben, och konstnären gnuggar händerna häftigt mot hvarandra innan han begynner.

'Scho' är ett vackert instrument, rikt utsiradt med guld och utomordentligt prydligt arbetadt. Det har sju pipor af olika längd, försedda med metalltungor och insatta i en vindlåda. Tonen är stark och melodisk. Man nytjar det som grundinstrument efter hvilket orkesterinstrumenten stämmas; det leder melodien och håller sig alltid i enklang med sångstämman. 'Kangura-fuye' eller den japanska flöjten anses vara tolfhundra år gammal; äfven korea-flöjten eller 'korea-fuye' är mycket gammal.

I fråga om blåsinstrumenten uppskattas spelarens skicklighet efter hur länge han kan hålla ut en ton. Verkan af den skarpa tonen hos 'scho' och flöjterna är i sanning förfärlig och skär igenom alla ens nerver. Sångföredraget var i högsta grad plågsamt. Mig föreföll det som en hyenas tjut, blandadt med ett dämpadt råmande, som för en musikaliskt bildad och i kritiken bevandrad japanes kan låta obeskrifligt skönt, men för en europé är öronslitande. För mig var det också störande att klangen hos 'koto' rör sig inom våra molltonarter, fast med hänsyn till talet 5 qvarten och septiman falla bort. På det hela taget var det en intressant afton, och genom den allvarliga höfligheten, den musikaliska hänförelsen och det äkta japanska sättet hos musikvännerna blef jag fullkomligt stämd till deras fördel och önskade uppriktigt att, af hvad slag och natur framtidsmusiken än må bli, *manéren* i framtiden måtte blifva de samma som nu.

Bref från London.

20 Juni.

Ja, min vän, jag är här i dimmornas, fabriksrökens och jättemaskinernas stad; jag är här i hvirfveln af allt detta brusande lif som icke ens stäfjas af sommarns solhetta, och midt i den säsong som icke allenast gjort natten till dag, utan dessutom äfven sjelfva sommarn till vinter. Parlamentet är ännu här, och så länge pågår säsongen. Operorna, teatrarne och konserterna ge öfverfulla hus, och det är dervid för mig inbitne stockholmare nästan som vore verlden upp och nedvänd.

Härom qvällen träffade jag i en af vestibulerna vid Covent Garden några resande svenske musici, hvilka liksom jag skulle in för att åhöra »Barberaren» af Rossini, gifven af italienske artister. På affischen lästes bland andra namn dessa: Rosina — Signora Patti, Almaviva — Signor Nicolini, Figaro — Signor Cotogni. Mina landsmän, till hvilka jag yttrade min glädje öfver att få höra alla dessa framstående artister, lugnade mig med den försäkran att jag icke skulle få höra någonting öfverlägset, och jag inträdde — jag tillstår det, något afkyld — i den kolossala teatern.

Der satt jag nu och jemförde. Jag var svensk i mitt sinne, svensk alltigenom, nöjd med egna förhållanden och specielt nöjd med vår egen operas unga okända och anspråklösa talenter; jag satt der beredd att hårdt granska och strängt bedöma dessa verldsberömde celebriteter som kanske orättvist nog fått sig tilldelade verldens Parisäpple för den konstskönhet som lika gerna kunde tillfalla oss; der satt jag, och några famnar ifrån mig mina landsmän — min stolthet, Sveriges, det unga Sveriges stolthet och framtida hopp.

Jag skulle således få höra Patti, den gamla divan, som redan 1859 var verldsbekant; jag skulle få se denna 40-åring spela barn — och utom henne denna längesedan spruckne tenor som aldrig lär varit det som ryktet utgifvit honom för! — Hvad hade jag väl att vänta . . . att måhända få utöfva en smula öfverseende, se der allt.

Vid Cotognis första entré som Figaro försvunno dock redan en del af mina misströstande tankar; han var en verklig Figarotyp, icke en stockholmsk, utan en spansk, hvilket ju icke är alldeles oriktigt. Liflig, spirituel och munvig, låg det en förfining öfver honom som alls icke liknade de exemplar vi finna i våra rakstugor och som måhända på vår scen af herrar recensenter anses mönstergiltiga; nej, man spårade hos Cotognis Figaro det samma som i Beaumarchais' komedi, att barberaren varit betjent hos herr grefven och af honom lärt en hel hop façoner som ännu vidlåda och nu och då sticka fram — humoristiskt nog. Cotogni, som i Petersburg länge hyllats som italienska operans förnämste basse chantante, har en sympatisk röst, sjunger superbt och bevisar i hvarje takt att han är en god artist, i alla afseenden öfver de fleste basbarytons jag förut hört.

Och så Nicolini, Pattis tenor. Nå ja, jag hade i alla fall tänkt mig det sämre. Hans yttre gaf en god bild af Almaviva, men som sångare och aktör är han i sjelfva verket nu mera blott en medelmåtta. Gerna hade jag önskat se och höra honom på vår operascen, om ej annat så för att lära en eller två af våra egna musikrecensenter hvad det vill säga att chevrottera. Af allt kan man lära, och det negativa sättet är bestämdt icke det förkastligaste.

Basen Reske har en duktig stämma, en stämma som dånar i den stora teatern liksom en af dessa grofva orgelpipor, hvilka i katedralen så väl äro på sin plats. Han är händelsevis en musikalisk bas och som sådan nästan en sällsynthet. Återstod Patti.

Jag har alltid, som du vet, min vän, upprest mig mot det vansinniga afgudandet af dessa så kallade »divor», dessa bortskämda, förkonstlade och hållningslöst sjelfsvåldiga varelser som under sin triumftid liksom förlorat medvetandet af att de äro menniskor; jag har upprest

mig — eller rättare sagdt, jag har alltid varit likgiltig för dessa utmärktheter på scenen som alltid äro sig sjelfva och mest pråla med sina egna röstresurser och sitt eget tanklösa sätt att sjunga vackra saker.

Men — jag försäkrar dig att Patti förtjenar sin samtids beundran. Hennes koloratur är idel natur. Hennes konst är natur, ädel, verklig natur. Och utan naturen erkänner jag, som du vet, intet skönt. Patti har liksom sagans Minerva kommit fullrustad och fullkomlig till verlden. Hon är som Hanslick säger, »personifikationen (»Verkörperung») af den fullkomligaste musikaliska organisation». »Hon sjunger», säger han vidare, »alltid klockrent, alltid i takt, alltid skönt; hon respekterar komponistens minsta not; hon tremulerar aldrig, affekterar aldrig och är den enda som intill våra dagar bevarat den gamla italienska skolans förmåga att sjunga utan att skrika och att hviska utan att tonens skönhet går förlorad.»

Ja, hon är väl ett sångens söndagsbarn, men en sådan söndag återkommer kanhända endast en gång hvarje sekel. Hon sjöng — och sjöng så att jag kände lusten att spänna mig för hennes triumfvagn — hennes, den gamla fyratioåringens. Hon sjöng som ingen annan, och hon spelade ej, nej hon *var* Rosina. Så skälmsk, så liffull, så retande, så tjusande, så ung har jag ännu aldrig sett någon på scenen, och då hon med sin underbara röst kastar fram kaskader af perlande skalor och friska drillar tycktes hon mig vara en verklig liten demon i qvinlig gestalt.

Då jag steg upp träffade jag åter på mina landsmän. En af dem rynkade dervid litet medlidsamt på näsan och skakade missbelåtet på hufvudet. »Det var klent i qväll», menade han; »Patti gör sina skalor glissando, hoppar öfver noter och sjunger ju jemt för lågt! Den der Cotogni är dålig. Tenoren må man inte tala om; nej tacka vill jag i hemmet: der göra vi saken långt bättre.»

21 Juni.

Med »Barberaren» ännu i färskt minne besökte jag det i London gasterande Wagneroperasällskapet som i Drury Lane Theatern gifver sina föreställningar. Man gaf »Tristan und Isolde». I sistnämnda parti uppträdde den i Tyskland som så utmärkt ansedda dramatiskt-lyriska artisten fru Rose Hasselbeck-Sucher och i Tristans parti den berömde tyske tenoren Winkelmann. Då jag i »Allgemeine Deutsche Musikzeitung» (Hans v. Bülows tidning, som den kallas) läste om »der enorme Erfolg» som just detta stycke haft i London, så var det för mig i dubbelt afseende intressant att nu få bevitna det, och det var derför med rätt spända förväntningar jag emotsåg aftonens representation.

Hvad som i början på det högsta intresserade mig var uppställningen af orchestern. Scenen saknar ramp, och basarne stå med ryggen åt scenen framför kapellmästaren som har sin plats i midten af de sina. Violinerna har han bakom sig närmast salongen, till höger bleckinstrumenten och till venster trä»belätena». Det är ett praktiskt och i min tanke ytterst fördelaktigt arrangement, om nånsin nödvändigt i all Wagner-musik. Kapellmästaren herr Hans Richter sköter sin sak alldeles utmärkt, likasom hela hans kapell lärer stå högt i rang och räknas som en af de förnämsta af alla dessa präktiga Wagnerorchestrar som så småningom uppstått här och der omkring den gamle mästarn.

Nåväl, och operan? Min vän, jag ämnar verkligen vara uppriktig! Låt mig då till en början säga att jag finner musiken ganska vacker, ja på sina ställen af stor och imponerande skönhet och näst »Lohengrin» det som mest slagit an på mig i Wagnerfacket. — Men texten! Ja texten? Jag kom att tänka på franska komedien, som ofta med skäl klandras. Men i franska komedien framställes brottet ännu såsom något dåligt, och tendenserna der äro ofta varnande, medan här brottet framställes såsom något ljufligt, retande och eftersträfvansvärdt. Eller — måhända äro äktenskapsbrott tillåtna och berättigade i sagan, i Wagners orent fantastiska operasagor?

Utförandet var i första akten alldeles märkvärdigt nybörjaraktigt. »Fru Sucher-Isolde skulle ännu lära sig gå och stå», anmärkte några af mina engelska grannar, och han hade ej orätt. Publiken var ytterst kall, så kall att jag till och med kunde kalla det ett fiasko. Och det var ej Wagners fel, utan hans artisters. Isoldes röst stod i intet rimligt förhållande till hennes oformliga röda peruk, och de öfrigas sätt att sjunga var ofantligt underlägset orchesterns förträffliga utförande af de harmoniska och instrumentala skönheter hvarpå detta verk är så rikt.

Något som ofantligt roade engelsmännen bredvid mig var den mer än underhaltiga mis-en-scenen. Tänk dig till exempel denna ohyggliga Fräulein Brandt som på sitt omotiveradt fula och råa sätt gormar ut sina recitativer med en alt som i sanning bör kallas skrällande, hur hon i första akten sjelf drar åt sidan ett skynke, som för åskådarns ögon blottar en tablå som intet sällskapsspektakel hos oss kunde göra sämre; tänk dig, säger jag, hur i denna tablå en hop riddare och sjömän under nära en half timmes tid stå fåvitska och se dumma ut, medan de plötsligt vid ett gifvet tecken af kapellmästaren rusa fram och alldeles likformigt anfäkta sig med armarne. Du finner för väl huru de af von Bülow omtalade Meiningarnes reformsträfvanden äro af nöden påkallade, om nemligen denna regie är representant för den bättre tyska operan.

Herr Winkelmann, som hade sig anförtrodt Tristans svåra parti, och den der jag hört bedömas såsom en af Tysklands förnämsta Wagnersångare, föreföll mig alls icke så »underbar» som man föregifvit. Hans röst lät oskolad och af oskön timbre, likasom hans ansigte såg banalt och riktigt öltyskt ut. Hur svårt hade han icke, han och den lilla kysstäcka Isolde, att uppfylla sångens fordringsfulla pauser under den betydelsefulla musiken. Der, just på sådana ställen, höfvas förstånd, mimik och hvad man eljest kallar» musikaliskt sentiment», och det skall *kännas* af framställarn hvad Wagner menar.

Nästan komisk fann jag den tröttheet och likgiltighet som afspeglade sig i båda de älskandes ansigten under den paus som musiken föreskrifver efter tömmandet af kärleksdrycken . . . man riktigt såg att det var en vanlig teaterdryck af dåligt rödvin och alls ingen élixir d'amour. Och det var deremot glädjande att se hur oberörd den lilla frun var af de upprörande känslor rolen föreskrifver henne: hennes runda anlete log, och en viss putslustig realism uppenbarade sig nu och då, till och med i de mest tragiska ögonblick i hennes oberäkneliga och barnsliga spel.

I andra akten Fräulein Brandts och Isoldes stora duett och så Tristan och Isoldes kärleksduo med skrik och de löjligaste façoner till den verkligt prägtiga musiken. Men så kom en prägtig scen, då kungen (Gura) gjorde sitt inträde. Det är en ståtlig aktör, en god artist, en öfverväldigande vacker stämma och ett utmärkt sätt att sjunga. Han är den enda af alla som med sin lilla rol är »à la hauteur de l'oeuvre».

Och så ändtligen tredje akten. Som man vet af gammalt, dödas Tristan af Melot (hr Wolf) och faller i armarne på Kurvenal, här spelad af en doktor vid namn Kraus, egare till en stark bas, som han olyckligtvis aldrig lärt sig att behandla på ett för åhörare något så när nöjsamt sätt. Vår doktor sitter nu och ser olycklig ut vid Tristans lik, ej så mycket af sorg, som icke mer derför att han icke vet hvad han skall göra af sig under det långa oboesolot. Hans alltför synliga obehag skulle ängslat mig om jag ej hade skäl att glädja mig åt Tristan-Winkelmanns död; jag skulle åtminstone slippa höra hans skrik. Publiken fnissar åt herr doktorn och oboesolot. Men — se, bedrog jag mig icke i min glädje öfver Winkelmann! Liket lefver och skriker ännu i långa banor. Men han dör en gång till; det är en lång dödsscen, lång och pinsam. Och just då man tror att det är riktigt slut reser han sig ännu en gång. Det var en tusan att vara seg och att göra väsen till på köpet. Isolde kommer in, och då blir han »wirklich todt» som mossjö Kasper säger. Men ända in i döden skickar han frågande, osäkra blickar till kapellmästaren. Det är ljuf musik, hvarunder Isolde dör, hvarför vet jag inte; hon ser verkligen ut att ha en så präktig konstitution. Men nej, ännu en gång vaknar äfven hon och skriker

till allt hvad tygena hålla — naturligtvis för kungen.

Scenerna äro — allvarsamt taladt — alldeles för långa. Man förmår ej hålla uppmärksamheten fängslad. Det är ett evigt enahanda. Måste man lära sig kontrapunkt för att förstå denna musik, så får det vara så länge.

Och härmed punkt. Förlåt att jag varit lång och litet smått öfverdrifven! Ser du, min vän, jag är dertill inspirerad af »Tristan und Isolde» såsom den ges på Covent Garden af desse artister. Det är allt sammans kanske ytterst en följd af min okunnighet i dubbla kontrapunkten. Din enkle *A.*

Teaterminnen.

Olof Strandberg.

Två dagar efter det S. lyftat respenningar hos prof. Bring, satt han på reskärran, och väl 30 à 40 af hans vänner följde honom i hvarjehanda två- och fyrhjuliga åkdon till Hurfva gästgifvaregård, der vid fylda pokaler önskades honom lycklig resa och all framgång på teaterbanan.

Hvad framgången beträffar, så var det i början som det kunde med den saken. Vid en profsjungning hade hofsångaren Berg yttrat sig mindre fördelaktigt om S., och det var nära att han blifvit kasserad, men krigsrådet Forsberg (d. v. teaterchefen) trädde i det afgörande ögonblicket emellan till förmån för S., hans debut blef beslutad, den utföll lyckligt och med detsamma var hans engagement afgjordt.

Emellertid tycktes på S.' bref till bekanta i Lund, att han icke fann sig lycklig i sin nya ställning. Der fans ett stort parti emot honom, han kände sig omisskännligen nedslagen, insjuknade i nervfeber, hvars följder hotade att bli farliga för hans röst, dock var detta öfvergående, och efter tillfrisknandet kunde han åter egna sig åt sin nya verksamhet.

Hvad som hufvudsakligen låg emot honom, var, att hans musikaliska underbyggnad var så ytterst ytlig. Hade han icke varit så kraftigt understödd af sin musikaliska *instinkt*, som han var, så hade han dukat under, men den höll honom oppe, och så gick han segerrikt genom alla svårigheter.

Af naturen mycket vänsäll, formerade han snart omkring sig en stor krets af vänner, hvilket kom honom till godo, då han hade sina benefice-spektakler, hvilka alltid gåfvos för utsåldt hus och med betydliga öfverbetalningar.

Till dessa sina hedersaftnar var S. för det mesta lycklig i valet af pjeser. Så hade han en gång till förpjes valt Henr. Hertz' »Kung Renés dotter». Då till följd af något misstag i en nekrolog* öfver O. S. uppgifvits, att O. Strandberg vore öfversättare af »Kung Renés dotter», så anser jag mig böra upplysa, huru med denna öfversättning tillgick. S. kom nämligen till mig en dag och sade, att han ämnade öfversätta ofvannämnde dram, för att begagna den vid sin nära förestående recett, med Aurore Österberg i titelrolen, drog dock i betänkande att sjelf lägga hand vid öfversättningen och frågade mig, om jag ville åtaga mig detta bestyr. Jag åtog mig det, flyttade på några dagar till S., som då bodde vid Lilla Trädgårdsgatan hos cigarrfabrikör Labatt (fader till sångaren) — vi voro uppe tidigt om morgnarne och arbetade flitigt, hvarvid S. skref rent, allt efter som jag dikterade, och innan tredje dagens afton var »Kung Renés dotter» färdig i svensk öfversättning och inlemnades till kungl. teaterdirektionen. Efter granskning af d. v. chefen, exp-sekr. Schyberg, blef den strax antagen, roler utskrefvos och inöfvades o. s. v.

Reservationsvis bör jag här göra en anmärkning. Hr Schyberg hade nämligen i manuskriptet gjort två à tre ändringar, af hvilka jag erinrar mig en. Jag hade nämligen bibehållit den danska läsarten af hufvudpersonernas namn: Jolanthe (utt. Schålant), men det hade Sch., utan afseende på idiomet, förändrat till det mindre välklingande Jolanta, hvilket också bibehållits i den tryckta öfversättningen. Man kan lätt föreställa sig hvad en sådan förändring kan göra för en rubbning i ett metriskt manuskript (som bekant, är »Kung Renés dotter» på vers).

Nu var emellertid manuskriptet till »Kung Renés dotter» Strandbergs egendom; han sålde det såsom förlagsartikel, och deraf kommer förmodligen villfarelsen att han också är öfversättare af arbetet.

Ett visst *anlag* för literatur saknade O. S. icke, var likväl alls icke *versifikatör*, hvilket redan är ett bevis, att han icke kunde vara öfversättare till »Kung Renés dotter». Såsom *dilettant* sysselsatte han sig icke obetydligt med literära företeelser, följde noga med dagens händelser och var i politiken en ifrig partigängare. Mig biträdde han en gång vid redigerandet af en teaterkalender, som utgafs till en jul af P. A. Huldberg. Han skaffade nämligen uppgift på hela teaterpersonalen, och det var på hans förslag, som samtliga sujetternas *födelseår* utsattes i kalendern — en åtgärd, hvaröfver åtskilliga af de *feminina* sujetterna skulle hafva tagit illa vid sig.

S. umgicks icke mycket med kamraterna inom »verket», nämligen aktörspersonalen. Inom hofkapellet återigen hade han flere intimare vänner, såsom Randel, Thorell, Arnold, hvilken sistnämnde var hans stamgäst om somrarne på Edholma vid Vaxholm. Till hans vänantal hörde också en kand. Lindfors och en e. o. kanslist Moberg.

S. lät ofta bjuda bort sig till större middagar såsom sångare, nämligen qvartettsångare, då qvartetten bestod af O. Strandberg såsom första, ofvannämnde Moberg såsom andra tenor, artisten Billing eller notarien Lalén såsom första och kanslisten i kammarkollegium Nordström (organist i katolska kyrkan) som andra bas. De äro nu alla länge, längesedan döda.

Strandbergs fader, komminister (tysk), th. doktor, var ett godt hufvud och mycket originell personlighet, kunde t. ex. icke fördraga någon tidning med undantag af *Söndagsbladet*, som han ifrigt läste och hvars trogne prenumerant han var. Fattade tycke för sin äldsta sons svärmoder, fru Lindroth, med hvilken han gifte sig, och blef hon på det viset Olof Strandbergs på en gång svärmoder och stjufmoder — säkerligen ett icke ofta förekommande slägtskapsförhållande.

På de sista tjugu åren såg jag Olof Strandberg blott två gånger; begge gångerna i Hamburg, första gången då han var med den sångarskara, som reste till Paris för att låta höra sig för kejsarinnan Eugenie, och andra gången i juli för ett par år sedan, då han var på hemväg efter en pariserresa. Han hade då så förändrat sig, att jag vid hans inträde i rummet icke strax kände igen honom, hans hår var alldeles hvitt och hans ögon utstående, hvartill kom en icke obetydlig korpulens, så att jag blott med en skakning på hufvudet kunde besvara hans fråga: »känner du inte igen mig?» Dock i det ögonblicket kom hörseln synen till hjelp, *rösten* var sig lik, och igenkänningen var gjord. Hans hållning var rak och hans rörelser lifliga, såsom vanligt, och då han omtalade, att han ämnade sig till Norrtelje för att kurera sig för gikt, hvaraf han brukade plågas om vintrarne, föll det mig icke in, att han kunde ha en allvarsammare sjukdom i faggorna. Att dock så var, fick jag sedan höra, och dödsnotisen kom mig icke oväntad, helst de 66 åren gjorde sitt till, men den *vanliga* etappen följde skördemannen med lien den gången icke, ty der bodde *en ung själ i en gammal kropp*, och det brukar hålla lifskraften uppe. *J. M. R—n.*

* Detta misstag var gemensamt för *alla* både nekrologer och tidigare biografier. *Red.*

Scherzo.

Då lord Kelly en afton promenerade med den oförliknelige gambisten Abel utanför London och de gingo förbi en tavern, der det var musik och just en koncert af Abel spelades, så ville lorden gerna veta, hvem denna raska tavernvirtuos var. »Hvem annan kan det väl vara», sade Abel, »än den osalige Kain?»

Såsom exempel på synnerligen klok omsorg anföres följande annons:

Till kollissions undvikande gör jag härmed bekant, att jag sysselsätter mig med en ny uppfinning. L. Blåsinstrumentmakare i Ž.

Galleri af svenske kapellmästare.

VI.

J. F. Berwald.

(Slut).

Tre år efter sist beskrifna resa begärde B. permission för att med sin hustru och äldsta dotter fara till Berlin och Köbenhavn. I Berlin gåfvo de konsert på k. operan under bifall af Spontini m. fl. auktoriteter. De bevitnade äfven flera föreställningar derstädes, och B. fann det sceniska arrangementet vanligtvis praktfullt, kören mycket talrik, god och stark, förträffliga solister, men ensemblen ej alltid så utmärkt. I Köbenhavn konserterade de flera gånger, äfvenså för de kungliga på Sorgenfri och Amalienborg. Man erbjöd B. den lediga hofkapellmästaresysslan, som han dock afslog, ehuru den var fördelaktigare än i Sverige. Om den danska operan yttrar B.: »Orkestern var ej talrikare än vår och gick i allmänhet bra, men sången stod deremot på skrala fötter; den sceniska anordningen var ej att jemföra med Berlinerteatern.» Mest behagade dem de danska vådevillerna och Bournonvilles balletter. Efter 4 månader återkommo de till hemmet. Samma år hade kronprinsen fulländat Brendlers »Ryno». B. fick instrumentera de $^2/_3$ af operan som kronprinsen utarbetat, och denne var så nöjd dermed att han yttrade: »Jag hade aldrig trott att min musik skulle taga sig så väl ut. Tack, kära Berwald, som satt färg på den!» — 1837 konserterades i Göteborg och 1842 i Finland, dit B. åtföljdes af alla tre döttrarna, hvilka särskildt gjorde lycka med svenska nationalvisor, af B. arrangerade för tre röster.

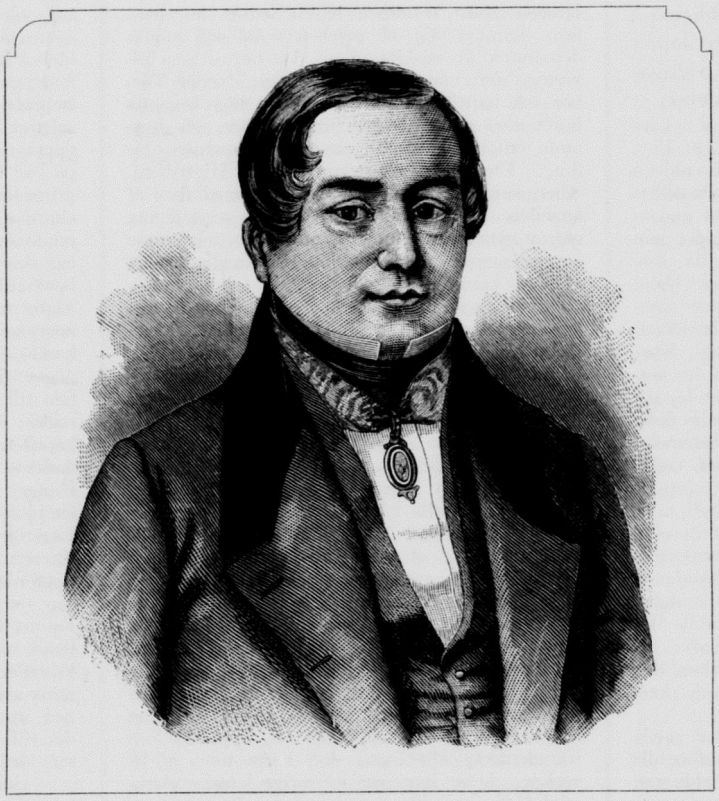

Johan Fredrik Berwald.

År 1844 gjorde B:s hustru och döttrar på eget bevåg en konstresa till Skåne och Köbenhavn, der de stannade vintern öfver. Anledningen dertill var, att k. teatern fick en ny chef, som fråntog B. de fria rum han i 19 år bebott i operahuset, hvarjemte B:s inkomster ytterligare minskades derigenom att hans plats som anförare i harmoniska sällskapet några år förut indragits, emedan sällskapet ej längre mäktade gifva konserter med full orkester utan fick åtnöja sig med pianoackompagnement. De modiga fruntimren lönades med fullkomlig framgång. Påföljande vinter uppträdde hela familjen äfven i Stockholm på abonnerade soareer, och 1846 konserterade den i Kristiania och Göteborg.

1847 företogs en längre resa till Tyskland i afsigt att besöka slägtingar och äfven låta döttrarna producera sig. Färden gick öfver Stettin och Berlin (»det var första gången vi reste på jernväg») till Breslau, der som vanligt konserter gåfvos, bekantskaper gjordes och teatern besöktes: »Bleckinstrumenten i orkestern voro dåliga och ensemblen ingen; kapellmästar Seidelmann jagade alla tempi till den grad att nästan aldrig solosången och kören öfverensstämde med orkestern. Scenen i 3 akten med nunnorna (i 'Robert') var jämmerlig, balletten högst tarflig, endast 8 figurantskor. Dessutom hade man tagit bort, stympat och tillagt flera saker som ej passade dit. Med ett ord, jag var långt ifrån nöjd med representationen af Robert, och går den vida bättre i Stockholm.»

B. reste nu till Dresden, der hans döttrar upplefde en triumf, som vi låta honom sjelf omtala:

Det var ingen lätt uppgift för mina döttrar att offentligt, på en stor konsert, uppträda i en stad hvars bildade klass af dess innevånare har så mycket konstsinne och inom hvars murar allt stort och utmärkt har låtit höra sig; men jag var nästan öfvertygad att mina flickors talent, i förening med deras vackra röster, här skulle finna anklang och uppmuntran. Också uteblef detta ej. — Flickorna skördade i fullt mått rikt bifall af publiken och konstnärerne. De båda kapellmästrarne, herrar Reissiger och Wagner, jemte flere af kapellets artister, hvaribland konsertmästarne Lipinsky och Schubert, herrar Dotzauer, Kummer, Fürstenau, Kotte, Schlick, Greisser m. fl. kommo i entre-akten upp till oss på theatern och yttrade bland annat: att flickorna innehade den gamla, goda, italienska methoden som nu för tiden är aldeles bortkollrad för bara skrik, tremulerande och andra ovanor med släpningar m. m. d.

Teatern besöktes äfven här, och af dess prestationer fick B. följande intryck:

Som vi här, som öfverallt, fått fri entrée på de kongl. spektaklerna, profiterade vi redan första aftonen efter vår ankomst derutaf. Vid vårt inträde i kongl. operahuset sågo vi en elegant och vacker salong med 5 logerader och gallerie, bredare än vår och något djupare. I mellanakterna gingo vi till bufettrummet och beundrade under vägen dit de praktfulla korridorer eller foyéer, med bröstbilder i marmor af de utmärktaste tonkonstnärer, poeter och litteratörer, ända sedan romerska och grekiska till den nuvarande tiden. En mängd af magnifika trumeauer funnos äfven, för att kunna beundra sin gestalt. Om sjelfva scenen gäller detsamma som om salongen. En utmärkt väl målad rideau, men som bara nyttjas i början och slutet af spektaklet. I entre-akterna begagnas en annan som äfven är vacker. Meyerbeers Hugenotter gafs. Dekorationerna voro utmärkta och äro målade af samma konstnär som målade dem i Paris. De hafva kostat 12000 thaler saxiskt. Orkestern, som anfördes af kapellmästar Reissiger, bestod af 20 violiner, 6 altar, 6 violoncceller, 5 kontrabasar och nödiga blåsinstrumenter. Den gick förträffligt, nyancerade väl och utmärkte sig igenom sina piano och forte samt den största precision. Det är också inte underligt när man har sådana artister som de förut nämnde. Med ett ord sagdt: jag fägnade mig innerligen öfver den härliga orkestern! — Nu till sången: M:lle Wagner, brorsdotter till kapellmästaren vid samma namn (Valentine), har egenteligen en vacker mezzosopran, uppdrifven till en högre. Detta märker man strax, ehuru de högre tonerna ej låta obehagliga. Hon spelte och sjöng rolen mycket väl. M:lle Krite (Margreta) kan göra mycket med sin röst, och allt hvad hon gör kommer tydligt fram. Rösten är likväl mindre stark än den förras. (Raoul) hr Tichatscheck, för närvarande en af Tysklands första tenorer, har en förträfflig och stark röst och sjöng isynnerhet duetten i 4:de akten, liksom i den 3:dje, med mycken styrka och känsla. Man säger att han ej skall kunna göra mycket roulader, men detta qvittar mig lika; för mig blir han altid en utmärkt sångare. — Den öfriga personalen fylde sina platser väl; chör och ballett äro bra. Det hela skänkte oss en njutningsfull afton! Den andra pjesen vi sågo var Drottningens musketörer af Halevy. Denna operette gick mindre väl än Hugenotterne. Orkestern var ingenting att anmärka på; men sången, utom Tichatscheck, var mindre bra än förra gången. M:lle Wagner var ej vid röst, och en M:lle Thiele hade en ganska liten röst. Om musiken gäller hvad jag redan sagt vid tillfälle då jag hörde Judinnan i Breslau. Den har några utmärkta ställen, men det hela har barocka melodier och harmonier, effektsökeri och inte det sköna, melodiösa, flytande lugnet som man finner t. ex. hos Mozart, Weber m. fl. — Pjesen är något lång, och om den ej spelas särdeles lifligt så tror jag ej att den blir omtyckt hos oss. Jag kan ej rätt förena mig med Halevys musik; det är kanske mitt fel!

Med utförandet af »Robert» var B. ej häller här belåten, dess mera med tvänne messor — den ena af Naumann — som utfördes bland annat af en kastrat i solosopranen samt gossar i sopran- och altstämmorna. — Gick så färden till Berlin, der Gungls trädgårdsorkester på 30 personer åhördes. B. anhöll om Stora teatern i och för sina flickors uppträdande, men det nekades, emedan direktören var bortrest. B. skref då till kungen i Potsdam, och denne ej blott beviljade hans anhållan om en konsert med ballett, utan til-

lade, att B. skulle få $^2/_3$ af behållningen och att teatern skulle bestå hälften af omkostnaderna. Framgången var trogen, och Stockholmsscenens tillfälligtvis närvarande direktör Hamilton erbjöd dottern Julie engagement, som ock efter hemkomsten antogs. På operan hördes med nöje »Friskytten», som emellertid »går lika bra hos oss och i vissa partier t. o. m. bättre än här. Phister, som spelte Max, har en stark röst men på långt när inte så sonor som Strandbergs. Den vilda jagten var lika otydlig som hos oss. Körerna voro starka och bra, men de hängde inte tillhopa med orkestern under Tauberts ledning.» De prisas dock för det att de »*spelade,* hvilket gunås ej är fallet med våra koister». — Sedermera konserterades i Hamburg med fortfarande lycka, hvarefter hemresan anträddes.

Sista afdelningen af B:s autobiografi utgör ett helt för sig, en återblick på hans offentliga verksamhet. Som denna del altså är jämt upp den allra vigtigaste, må den här in extenso meddelas:

Då jag engagerades 1814 som andra konsertmästare under salig kapellmästar Du Puy, var H. Ex. framlidne grefve G. Lövenhjelm theaterns förste directeur. Kongl. hofkapellets personal var då lika stor som nu, med undantag af alt och tenor-basun som först under min kapellmästartid tillkommit. Det fans då, som sedermera i min tid, flera utmärkta artister bland ledamöterne. Jag behöfver blott nämna namnen: Crusell, bägge Preumayrerne, Hirschfeldt, Braun, Westerdahl, F. och A. Berwald, Süssmilch, Hildebrand och Willman. Utom den sistnämnde och Westerdahl som dog voro de, när jag blef kapellmästare, alla qvar och ökades deras antal med Beer, som konsertmästare, Schuncke, Pacius, Elvers, Randel, Nagel, d'Aubert, Gehrmann, Bock, Böhme m. fl. — Vid mitt inträde i kapellet voro ännu Karsten, fru Casagli, m:lle Wässelius, fru och herr Lindström, fru Sevelin, Kinmansson d. ä. m. fl. qvar vid teaterns sångscen; men Karsten och fru Casagli afträdde ett par år derefter och sedan de andra småningom efter hvarandra. De remplacerades af m:lle Widerberg, fru Gelhaar, Sällström och andra, till till dess i nyare tider m:lle Lind, Günther, Belletti, Dannström, Strandberg, Wallin och sluteligen min dotter Julie engagerades.

Som konsertmästare fick jag, efter gamla konsertmästar Müllers pensionerande, anföra alla de operor i hvilka salig du Puy uppträdde som aktör, ehuru dåvarande förste konsertmästaren Westerdahl hade mera rättighet dertill. Men som han var mindre bevandrad i partiturläsning och dessutom ej var komponist, så fick jag utaf grefve Lövenhjelm uppdraget att i du Puys frånvaro anföra orkestern. Således kom på min lott oprorne: Don Juan, Figaro, Min tante Aurore, Värdshuset i Bagnière, Jean de Paris, Joconde m. fl. smärre operetter hvaruti du Puy spelte. Härigenom fick jag routine att anföra en orkester. — Ehuru salig Craelius var sångmästare för teaterns elever, så föreslog dock du Puy mig att bli äfven en slags sångmästare, det vill säga: att inöfva sångroler med aktörer och aktriser. Jag undanbad mig detta förtroende utaf tvenne skäl, först: att jag ej ville komma i närmare beröring med sångpersonalen som jag som lärare ej kunnat undvika, och sedan att jag hade många privata lektioner, när jag ej hade tjenstgöring i kapellet, hvarmed min tid var upptagen och hvilka jag icke ville försumma. Under min konsertmästaretid arrangerade jag qvartett-soiréer, hvarvid ej blott klassiska mästares arbeten, men äfven nyare kompositioner utfördes och hvilka blefvo mycket omtyckta och lifligt omfattade af den musikälskande publiken. Också lade jag och mina medhjelpare oss vinning om att de omtalte kompositioner blefvo instuderade och utförde på det noggrannaste och mest omsorgsfulla sätt. — 1822 om hösten, eller samma år då jag emottog platsen som tillförordnad kapellmästare efter salig du Puy, blef jag inbjuden att vara ledare eller anförare af det några år förut stiftade harmoniska sällskapet, både för sång och instrumentalafdelningen. Efter någon tid utförde detta sällskap, i ett jemnt framskridande och under min ledning, de första och gedignaste musikaliska verk, både i operaväg som äfven i kyrkomusik. Tvenne år derefter voro resultaterne af sällskapets och mina bemödanden sådana, att vi vågade offentligen framträda i förening med hofkapellet och kongl. theaterns chör för första gången 1824 i Ladugårdslandskyrkan, der *Skapelsen,* till min förmån, uppfördes. Karsten, som då ännu lefde och hvars svanesång detta var, biträdde, äfvensom fru Liedbäck och Collin. Hela personalen utgjorde nära 300 sjungande och spelande. — Derpå följde tid efter annan flera större konserter (kanske de största som gifvits i Stockholm för och efter) på samma sätt utförda, såsom: Yttersta domen, Årstiderna, Messias, Paulus m. fl.

Jag har glömt berätta att efter grefve Lövenhjelms afgång 1818 och innan baron Åkerhjelms utnämning till förste directeur, ett slags interregnum vid kongl. theatern inträffade. Konungen hade nemligen blifvit ledsen att theatern åsamkat sig så mycken skuld och upplät densamma åt enskild man. De herrar som öfvertogo den voro andra direktören, öfverste Törner och kapellmästar du Puy. De fingo begagna huset med garderobe och dekorationer, dessutom erhöllo de konungens och kronprinsens bidrag. Flere utaf artisterne såsom: Hjortsberg, Åbergsson, Craelius och äfven jag med flere af kapellets ledamöter, voro ej nöjda med denna oktroy och antogo inte de anbud som dåvarande entrepreneurer gjorde, utan ville heldre afbida till dess konungens vrede lagt sig och han återtagit sin theater. Också blef detta efter 6 veckor händelsen, och baron Gustaf Fredrik Åkerhjelm blef första directeur. Kapellmästar du Puy dog 1822, d. 3 April, och jag blef, som jag redan nämndt, af baron Åkerhjelm utnämnd tillförordnad kapellmästare. Strax efter du Puy's död var baron Åkerhjelm i förlägenhet hvad nytt som skulle ges, utan att förorsaka stora omkostnader, ty ingenting var påtänkt, och vid du Puys frånfälle kunde de mest kouranta pjeserne ej uppföras. Jag föreslog då Himmels Fanchon, som ej medförde några utgifter och låg för vår personal. Detta förslag antogs, och pjesen gaf flere fulla hus. Kort derefter skulle kronprinsen Oscar återkomma ifrån sin frieriresa, och kungen befallte ett galaspektakel. Jag rådfrågades äfven nu och proponerade operan Vestalen, hvars franska partitur redan länge legat i theaterns bibliotek. Detta gillades. Operan öfversattes af Lindeberg, utskrefs, uppsattes och instuderades, allt inom den korta tiden af 16 veckor. Man har här i Sverige kanske aldrig upplefvat en dylik skyndsamhet. Jag skref en Prolog för tillfället som inledde till operan. — Närmaste pjesen som gafs var Friskytten. Vid instuderandet af denna operett faller det mig in en liten rolig händelse som är värd att uppteckna för att visa huru man i Sverige i musikalisk väg ännu vidhängde vissa vanor. Man var nemligen hittills van att valdhornen altid parvis åtföljdes i samma tonart: t. ex. två i C och två i Ess. Nu har Weber på ett ställe, i Vargklyftans scen, 4 olika valdhorn. På en repetition kom Hirschfeldt till mig och förklarade att valdhornisterne ej kunde blåsa i fyra olika tonarter och att det måtte vara en felskrifning af kopisten. Då jag försäkrade honom att det var ganska rätt och att herrarne borde taga hem stämmorna för att öfva sig i de olika tonarterna, blef han förundrad och sade att han aldrig förut varit med om sådant. Efter flera repetitioner lyckades det ändteligen att få saken i gång. Äfven ansåg baron Åkerhjelm det vara nödvändigt att upplysa svenska allmänheten om sagan som ligger till grund för sjelfva libretton, och den infördes således i tidningarna tillika med en beskrifning om Samiels person. Härefter uppfördes operan, och hvar och en vet med hvad framgång. Partituret till denna opera hade kronprinsen i München, der han såg den, låtit afskrifva och förde den med sig hem. Han lät kalla upp mig, öfverlemnade det till mig och önskade att man skulle låta uppföra den med det snaraste; men vid närmare påseende fann jag att partituret var så felaktigt att man ej kunde nyttja det. Inte nog att det hvimlade af fel, som jag visserligen lätt kunnat afhjelpa, men hela melodier för blåsinstrumenter voro borta, och om jag också, efter klaverutdraget, försökt ifylla dem, så kunde jag omöjligt veta om det var en klarinett, en oboe eller flöjt komponisten hade menat. Man skref således till Hamburg efter ett annat partitur. Sedan operan var uppförd till allas belåtenhet och gifvit många fulla hus, föll det förste directeuren in att skrifva ett tacksägelsebref till komponisten för det nöje och den nytta hans vackra musik tillskyndat kongl. svenska theatern. Weber svarade härpå: »att han ej kunde begripa på hvad sätt kongl. theatern hade erhållit partituret, då det vore hans egendom, och begärde således det arvode han fått utaf andra theater-direktioner.» Denna begäran uteblef likvisst.

Till kronprinsens förmälning befallte kungen ett gala-spektakel, och Mozarts Titus utsågs dertill. Jag anbefaltes att skrifva en prolog, enkom författad till detta högtidliga tillfälle, af Granberg. Den var i 1 akt, med chör och ballett, och benämndes: Frejas högtid. — Detta var sista nya operan som uppsattes under baron Åkerhjelms styrelse. Han tog kort derefter afsked, och konungen ville återigen lemna sin theater på entreprenad åt enskilta personer. Alla theaterns sujetter, jemte kapellet, chör och ballett blefvo uppsagde. Vi voro således alla den sommarn på bar backe! — Den 21 aug. inträffade kronprinsessans namnsdag. Baron Åkerhjelm, som ehuru ej mera tillhörande theatern, ännu fortfarande ömmade för den och isynnerhet för kapellet, skref en biljett till mig deri han trodde sig bestämdt veta att konungen gerna ville hafva någon högtidlighet på den ifrågavarande dagen, men som kungen ej mera ägde något kapell så kunde han naturligtvis ej befalla herrarne till någon tjenstgöring. Han rådde mig derföre att fara till Drottningholm, der de kungliga då vistades, och erbjuda min och de ledamöternas af kapellet, som voro i staden, tjenst om konungen önskade vårt medverkande vid detta tillfälle. Kungen upptog detta anbud ganska nådigt, och en pjece med flere kupletter och chörer af grefve Lagerbjelke, hvartill kronprinsen komponerat musik och som jag fick uppdrag att instrumentera, uppfördes sagde dag. Kungen kallade mig dagen derpå och gaf mig sin konungsliga försäkran att kapellet skulle qvarblifva orubbadt i hans tjenst med uppdrag att tillskrifva de frånvarande ledamöterna om detta hans nådiga beslut. Theaterns artister blefvo först réengagerade i okt. månad samma år, då grefve Lagerbjelke utnämndes till förste directeur och jag emottog fullmakt som ordinarie kapellmästare.

Under förenämnde directeurs fyraåriga styrelse var theatern mycket verksam. Nya operor som under tiden uppsattes voro: Lilla Slafvinnan; Barberaren af Rossini; Snöfallet, med en ballet, musiken arrangerad af mig; Hvita frun; Fra Diavolo; Preciosa, med några tillägg af mig; Turken i Italien, med en balett i andra akten, musiken arrangerad af mig; Jessonda; Cortez. När Jessonda skulle uppföras, hvilket skedde på konungens födelsedag d. 26 jan., emottog jag ett bref ifrån Spohr, hvaruti han framförde flera önskningar i afseende på tempi, nyanceringar m. m. — Konungen gaf till uppsättande af denna opera 8000 rdr b:co utur sin egen handkassa; äfvensom till Cortez 10000 rdr samma mynt. Äfven uppfördes tragedien: Oden i Svithiod af Brakel med chörer, Brages sång och marscher af mig. Alla dessa pjeser uppsattes med största omsorg, och hela denna tid var för theatern mycket briljant, såväl på estetikens som på inkomstens vägnar.

Jag måste här berätta ett och annat som föreföll under grefve L:s styrelsetid. Som bekant är var grefve L. ett snille och en högst utmärkt directeur för kongl. theatern. Han uppsatte och förändrade de flesta pjeserna som uppfördes sjelf, och att de derigenom vunno publikens odelade bifall vet något hvar. Han uppgjorde och anbefalde alting både dekorationer, kostymer, eclairering eller ljuseffekter, ja till och med balletter. Det enda han ej, som han sjelf

sade, förstod var musik och var nog modest att lemna bedömandet af denna konstgren åt mig. — Ett bevis huru han förstod sin sak som theaterns första directeur är att han, när vi hade fått öfversättningen till Ferdinand Cortez färdig och jag förklarade att såsom denna öfversättning var beskaffad kunde den ej sjungas, åtog sig att helt och hållet omarbeta den. Detta gick så till att jag flere dagar å rad uppkallades till honom för att vara honom behjelplig i hvad det musikaliska angick och han på stället uttänkte andra verser både för recitativet, arier och ensemblestycken, hvilka, om jag fann dem antagliga och passande, genast nedskrefvos eller omändrades. På detta sätt förändrades både Cortez, Jessonda och några andra pjeser.

Sedan grefve Lagerbjelke inlagt om afsked, lemnade han theatern, och grefve Puke blef 1827 om hösten utnämnd till förste directeur. Under grefve Lagerbjelkes tid inträffade den olyckshändelsen att dramatiska theatern totalt nedbrann. Under grefve Pukes directeursbefattning uppsattes och uppfördes följande nya operor, nemligen: Talismanerne (le chaperon rouge); Tancred, titelrolen omarbetad för karlsröst af mig; Zemire och Azor af Spohr; Det befriade Jerusalem af Righini, med flere nya recitativer af mig, m. fl. mindre operetter. Ar 1828 utnämndes jag af grefve Puke till styresman för lyriska scenen och Åbergsson, efter Hjortbergs afgång, som styresman för den dramatiska. Jag bestred denna plats i $6^1/_2$ år, men då konungen behagade förändra theaterns reglemente sålunda: att styresmannabefattnigen afskaffades och i deras ställe en chef för scenen utnämndes, hvilket blef L. Hjortsberg, så fick både Åbergsson och jag, utan vårt förvållande, afsked och våra båda löner tilldelades chefen för scenen. Jag fick likvist, på min anhållan hos kungen, behålla mina 500 rdr b:co som påökning till min kapellmästarlön. — Grefve Puke ville äfven att Spohrs Faust skulle gifvas, och den var redan så långt inöfvad att vi hade qvartettrepetitioner, när den lades ner igen. Äfven Cimarosas: Hemliga äktenskap var redan utskrifven och skulle instuderas, men då måste grefve Puke igenom ett förhastande, på en repetition till det befriade Jerusalem, emot en lägre embetsman, lägga in om sitt afsked, och konungen nämnde till hans efterträdare 1831 dåvarande kammarherren v. Beskow. Under herr v. Beskows directeursbefattning uppfördes tvenne vaudeviller: Nya Garnison och Felsheims Husar, musiken arrangerades af mig. Dessa tvenne stycken vunno mycket bifall och gåfvo många fulla hus. Äfven uppsattes och uppfördes oprorne: Sjöfröken och Fidelio. Under herr Beskows styrelsetid antogs herr I. Berg som theaterns sånglärare, och gubben Craelius fick pension. Kammarherrn v. Beskow begärde och erhöll afsked för sjuklighet skull, sedan han innehaft sin befattning blott ett och ett halft år, och efterträddes år 1832 af presidenten Westerstrand.

Det sista af sjelfbiografien är skrifvet med blyerts och ty värr icke afslutadt. Det nödvändigaste som här behöfver tilläggas är, att B. d. 30 juni 1849 nedlade sin kapellmästarestaf och att han dog d. 26 aug. 1861.

En manuskriptet vidhängande förteckning på B:s kompositioner är redan af Boman offentliggjord (Ny tidning för musik 1856 nr 13). Boman, som äfven varit i tillfälle att kanske mer än någon annan taga kännedom om dessa kompositioner, har funnit att desamma, »om än deras mest framstående egenskap icke är detta 'djup', hvarom nu så mycket både i tid och otid pratas, likväl utmärka sig för stor formskönhet, jemte denna alldeles egna renhet, klarhet och innerlighet, som i hr B:s violinspel utgjorde dettas egentliga nota characteristica». Särskildt framhålles af Boman Karl Johans begrafningsmusik. Populära voro på sin tid isynnerhet romansen »Ack, du för hvilken jag evigt skall ömma» samt en uti operan »Turken i Italien» inlagd angläs. Så långt jag varit i stånd att lära känna B:s tonsättningar, synes mig Bomans omdöme vara riktigt; dock bör kanske tilläggas, att något egentligt *geni* finnes icke i dem: detta var förbehållet B:s store kusin, Franz Adolf. Som musiker och kapellmästare skall emellertid Johan Fredrik Berwald i vår operas annaler alltid intaga ett högst betydelsefullt rum.

A. L.

Från in- och utlandet.

Minnesmedalj. Hrr J. Jacobsson och F. Hertzman ha med anledning af de af dem komponerade och dd. mm. tillegnade Bröllopsmarscher af konungen fått emottaga exemplar af den till minne af konungaparets silfverbröllop präglade medaljen.

Våra landsmän i London, hrr Hallström, Ödman och Elmblad samt fröken Grabow hafva med lycka uppträdt på Sir Julius Benedicts ansedda konserter.

Sångtäflingen i Helsingborg. Prisutdelningen utföll så, att *Kristianstads sångförening* erhöll 1:a priset 250 kr. samt en lagerkrans med vidfäst band. Om det andra priset hade prisdomarne sväfvat i mycken villrådighet, men då styrelsen af behållningen vid konserten åstadkommit ett extra pris å 75 kr., så tilldelades andra priset och extra priset, begge å 75 kr., samt åtföljda af lagerkransar åt *Lunds allmänna sångförening* samt föreningen »*S. W.*» *från Malmö.* Af enkelqvartetterna erhöll »*F. B.*» *från Helsingborg* det utfästa priset, 75 kr. För hvarje pristagare blåstes fanfarer.

Kristianstad i Juli.

Sedan jag sist skref till Svensk Musiktidning, ha vi haft en hel del konserter. Den första var hr och fru Hofers kyrkokonsert, en konstnjutning af här ganska sällsynt slag. Den andra var Kristianstads sångförenings, som lemnade ett temligen godt intyg om föreningens nuvarande beskaffenhet och dess dirigents duglighet.

Den 11 Juni gaf Upsala studentsångförening konsert i härvarande kyrka. Redan vid första numrets afsjungande, Wennerbergs Fanmarsch, förnams med glädje det Upsala studentsångförening ingalunda gått tillbaka.

Den 18 Juni gaf fru Östberg-Horwitz, biträdd af hr V. Dahlgren, E. Linden och R. Henneberg, en dramatisk-musikalisk soiré å stadshusets sal, der en provisionel scen var iordningställd. Sakerna utfördes på ett sätt, som var de ansedde artisterna värdigt.

J. K—r.

Kristiania d. $^5/_7$ 82.

Ha vi om vintern, isynnerhet mot vårsidan, mera af konserter än vi kunna smälta, så är förhållandet motsatt om sommaren, då allt tynar af, emedan man drager ut på landet och njuter af naturens musik i stället för konstens. Och hvad under är icke allt detta fogelqvitter, detta böljesqvalp, vindens hvinande, det melankoliska suset i trädens kronor, forsens fall, regnets plaskande, bäckens sorl — är det icke alltsammans förebilder, efter hvilka konsten har riktat sig! Att förstå naturens språk är visserligen det som skapar mästaren, och att gifva form åt hvad han förstått är det som gör honom lefvande. — Derför när naturen skakar som bäst sitt ymnighetshorn och framlockar ur jorden hennes förunderliga rikedom, flykta också konstens utkorade och lägga sitt öra till »Elverhöj» för att hämta nya tankar, ny inspiration från tillvarons eget hjerta — naturen. Så åtminstone här; utflugna äro de allesammans, de flesta af detta skäl, men också andra för motsidans skull — för sin näring. Bland dessa äro herr Lammers med fru samt Westy-Waaler som begifvit sig ut på en tourné i provinsen. Popper och Neupert, hvilka besökt en hel mängd af våra mindre städer, ha öfverallt mottagits med stor förtjusning och detsamma synes ha egt rum med Ysaye, som nu är ute på samma slags resor.

De enda främmande, som på sista tiden varit här, äro några amerikanare, nämligen Skougaard-Severini samt två af honom utbildade sångare, herrar Harleys och Black. Skougaard-Severini är det för öfrigt temligen oegentligt att kalla amerikanare, ty han är en i Amerika bosatt norrman, hvilken, så vidt jag vet, äfven försökt sin lycka på svenska operascenen.* Sista gången han var hemma var det sista operaåret, då han uppträdde i ett par operor, af hvilka jag må nämna Ernani. Mellan detta besök och det nuvarande ligga några år,som icke kunnat förlöpa utan att lemna några märken, som tyda på att ungdomen icke längre tillhör honom, men den förmåga han har att nytja sina röstmedel på ett bravurmässigt manér röjde, att ingenting af den rutinerade konstnären gått hos honom förloradt. För många af hans gamla norska vänner var besöket kärt, men den stora publiken. som varit öfverlupen af konserter, uteblef. Detta har på sista tiden händt med flere, och det är en bedröflig syn, som i och för sig är ovärdig för en publik, som vill vara musikalisk, och hvars första pligt det är att understödja konsten och således höra allt. Severini sjelf gjorde lycka, hvilket ock var fallet med mr Harleys, som visade sig vara en lyrisk tenor med behaglig klangfärg, ehuru i mellantonerna ej alldeles fri från gutturalklang, likasom hans föredrag icke stälde honom stort öfver eleven. Hvad herr Blacks föredrag angår, når det icke upp till Harleys, hvarjemte rösten (bariton) var temligen liten, ehuru ganska behaglig.

På Tivoli har man nu afslutat det svenska operettsällskapets föreställningar. Flere af de under sista året på Stockholmsrepertoaren stående operetter ha blifvit gifna, och i dessa har fröken Löfgren tagit »lofven» af de andra. På sista tiden, då Boccacio gifvits, har fru Brünie varit gäst, hvilket ej hindrade att publiken sista aftonen åtskilliga gånger framkallade fröken Löfgren, oaktadt hon redan slutat att uppträda. Att uppträda med någon egentlig kritik öfver den Löfgrenska sångmetoden och hennes spelsätt är ej meningen att göra i detta bref, men så mycket är säkert, att röst fins der om än icke nog tyglad, och spel saknas ej om ock det sker för publiken och ej för hvad det skall, nemligen som rol för och med de andra i stycket uppträdande personerna. Näst efter henne har den Sjöbergska familjen varit mest framträdande under loppet af vintern tillika med fru Widegren-Sandberg, hvars tunna röst endast tunt omfattar partierna, men som lika fullt gjort lycka. Herr och fru Sjöberg äro de samme, som då de för flere år sedan uppträdde hos Åhman på Klingenberg, och i dottern förenas, konstnärligt taladt, litet »ungdom og ynde», hvarefter stadens ungdom brukar springa. Från nästa säsong öfvertages Tivoli åter af Tivander och den nuvarande styresmannen, direktör Asker, drager hän till Folkteatern.

Af Adolf Hansens sorgmarsch öfver fru Reimers har andra upplagan utkommit; likaså med den af samma anledning af Warmuth komponerade och på hans förlag utgifna mycket vackra sorgmarschen. Något särdeles nytt af musikalier för resten har jag ej nu att omtala.

S.

* Han debuterade i »Leonora» och »Trubaduren» som Fernando och Manrico under mars och april 1864. *Red.*

Dödslista.

Raff Joachim, framstående tysk komponist f. $^{27}/_{5}$ 1822 i Lachen vid Zürichersjön, † $^{25}/_{6}$ 1882.

Sedan 1843 egnade han sig, efter att förut hafva varit filolog, åt musiken uteslutande och lefde dels i Weimar, dels i Wiesbaden och från 1877 i Frankfurt a. M. såsom direktör för dervarande konservatorium. Bland Raffs talrika kompositioner må nämnas: af operor »König Alfred», symfonierna »Im Walde» och »Leonore», talrika andra instrumentalsaker samt bland dessa flere bekanta pianosaker. Äfven som skriftställare har R. gjort sig bekant.

Strandberg, Olof, f. d. premieraktör och tenorsångare vid kgl. teatern i Stockholm f. $^{15}/_{2}$ i Pommern, † härstädes d. 21 Juni. (Se vidare biografien i föregående nummer).

INNEHÅLL: En japanesisk musikunderhållning. — Bref från London. Af *A.* — Teaterminnen. Olof Strandberg. Af *J. M. R—n.* — Scherzo. — J. F. Berwald (med porträtt). Af *A. L.* — Från in- och utlandet. — Dödslista.

Observera!

Hos alla hrr Musik- och Bokhandlare:

Prins Carls Marsch

komponerad för piano och

H. K. H. Hertigen af Vestergötland

i underdånighet tillegnad

af **A. Ericson.**

Pris 50 öre.

(Med porträtt af prins Carl).

Anmälan.

Svensk Musiktidning började med förra numret sitt fjerde halfår och dess program är fortfarande detsamma: att söka förkofra den svenska allmänhetens musikaliska bildning och smak, att rikta vår sparsamma inhemska teoretiska musikliteratur, att tid efter annan framdraga minnesvärda och underhållande smärre tonsättningar af framför allt inhemska talanger, kända och okända, samt slutligen att erbjuda en angenäm musikalisk förströelselektyr.

☞ **Ensamt musikbilagorna äro värda långt mer än hela tidningen kostar!**

Tidningen behåller alla sina förra bidragare och väntar nya. Bland stundande **nyheter** af **särskildt** intresse nämna vi:

☞ ***Korrespondenser af Fritz Arlberg från Parsifal-föreställningarna i Bayreuth!***

☞ ***En sammanhängande följetongsafdelning!***

Svensk Musiktidning utkommer med ett nummer om minst **åtta sidor stor qvart — oberäknadt de talrika musikbilagorna** — den 1:sta och 15:de i hvarje månad.

Priset är, postarvodet inberäknadt:

för **helt** år **kronor 6,**
» **halft** » » **4,**
» **fjerdedels** » » **2.**

Lösnummer med musikbilaga 50 öre, utan dito 25 öre.

Prenumeration mottages i Stockholm å »Svensk Musiktidnings» expedition: **Huss & Beers Musikhandel, Gustaf Adolfs torg N:o 8,** af tidningens ombud, hos hrr bok- och musikhandlare och å de vanliga tidningsutdelningsställena: för landsorten samt Norge, Danmark och Finland genom tidningens ombud, å postanstalterna och i bokhandeln.

Hvar och en, som till Svensk Musiktidnings expedition, **Huss & Beers Musikhandel,** insänder prenumerationsbelopp för eller bevis från vederbörande postanstalt på erlagd prenumeration för minst **5—9 ex.,** erhåller antingen **ett friexemplar, eller 10 % af beloppet:** för **10 exemplar** eller **derutöfver** erhålles **20 % provision eller motsvarande friexemplar.**

Annonspris 30 öre pr petitrad.

Eleganta permar till första årg. finnas att tillgå à 2 kr.

ADOLF LINDGREN.
Redaktör.
Stora Vattugatan 1.

HUSS & BEER.
Förläggare.
Gustaf Adolfs torg 8.

Annonser.

Märklig nyhet!

På HUSS & BEER'S förlag har nu utkommit i musik- och bokhandeln:

SÅNGER

till Dikter af C. D. af Wirsén
komponerade för en röst och piano
af **Ludvig Norman.**
2:dra Samlingen. Op. 55.

Innehåll:

1:sta häftet:	2:dra häftet:
1. Sången.	5. Längtan till landet.
2. Pagens visa.	6. Hvarför tvista?
3. Från sol och stjernor.	7. Ahasverus.
4. Kom!	8. Skogvaktarens dotter.

Pris för hvarje häfte: 2 kronor.

3 VISOR

för en röst och piano
af **W. Th. Söderberg.**
(Sylvias visa. — En glad visa. — Aprilnarri.)
1 krona.

Nytt i Musikhandeln!

På HUSS & BEER'S förlag har utkommit:

Ur MESSA (E-dur)

af **J. E. GILLE**

(uppförd i Ladugårdslandskyrkan i Stockholm den 12 Nov. 1881):

1. *Et incarnatus est,* Baryton-solo, ... 50 öre.
2. *Gratias, Gratias,* Duett för Sopran och Tenor ... 75 »
3. *Agnus Dei,* Duett för Mezzo-Sopran och Bas ... 75 »

Piano-
och
Orgel-instrumenter
Största lager.
Billigaste priser
hos
I. Dannström & Co.
16 Regeringsgatan 16.

Piano- och Orgelmagasinet

N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8
midt emot Kongl. Stora teatern

har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

Nu har utkommit:

"DEN LILLE LÖJTNANTEN"

Polka för Piano
af FREDRIK KUHLAU.
1 krona.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.